

Politiikka ongelmana

Perinteiset parlamentaarisen politiikan perustotuudet ja itsestäänselvytykset näyttävät vaihkaa muuttuvan. Politiikassakin koko ajan jotakin kuolee pois ja vastaavasti jotakin uutta syntyy tilalle. Näyttää siltä, että olemme »jälleen kerran» tilanteessa, jossa pienemmät, vaihkkaiset muutokset ovat siinä määrin kasaantumassa, että perinteinen kysymys »mitä politiikka oikeastaan (tässä tilanteessa) on» on jälleen kerran muodostumassa ajankohtaiseksi. Se että tällaisen kysymyksen asettaminen ei tunnu tänä päivänä täysin mielettömältä, jo osoittaa suomalaisessakin politiikassa tapahtuneen muutoksia viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Edellä kuvattuja jännitteitä voi nähdä mm. siinä, miten vaikeaa politiikan tekeminen on viime aikoina ollut parlamentarisessa järjestelmässä. Esimerkiksi maaliskuun eduskuntavaaleihin liittyen erilaisia teemoja ja politiikan sisältöjä on kyllä koekeltu — koepalloja on heitetty julkisuuden ilmapuntariin — mutta kestäviä ja vaa-leihin motivoivia teemoja ei ainakaan vielä, helmikuun alkuun mennessä, ole kyetty nostamaan esiin, »luomaan». Toisin sanoen näyttää siltä kuin parlamentarisella tasolla keskeisenä vaikeutena ja ongelmana olisi politiikan tekeminen, se miten voi tehdä politiikkaa. Kymmenen—viisitoista vuotta sitten juuri kukaan ei vaivannut päätään pohtimalla, mitä politiikka on, politiikan olemusta tai sisältöä; pikemminkin kaikki näytti tuolloin olevan politiikkaa. Tänään sen sijaan ei tunnu lainkaan hassulta kysyä, mitä politiikka nykyään on, missä sitä on, kuka sitä tekee ja ennen kaikkea kuinka poliittista se toiminta, tapahtuminen, prosessi ja menettelytapa on, mitä meillä politiikaksi sanotaan.

Kasaantuvia vaikeuksia on kohdannut erityisesti tarkastelutapa, jossa politiikan selitysperstaa etsitään »politiikan itsensä» ulkopuolelta. Tällaisia tarkastelutapoja ovat tyypillisesti olleet näkemykset, joissa politiikka »palautetaan» lähes pelkästään tarpeiden tyydytykseksi, aatteiden toteuttamiseksi tai yleisen yhteiskuntakehityksen ilmaukseksi.

Kun politiikka ymmärretään ensisijaisesti intressien ja etujen toteuttamiseksi, niin samalla nuo intressit ja edut nähdään usein itsestäänselvinä ja jo valmiiksi olemassaolevina. Ongelmana on enää noiden intressien edustaminen ja toteuttaminen. Kuitenkin poliittinen kamppailu on tänä päivänä kenties pikemminkin kamppailua juuri siitä, mitä nuo edut itseasiassa oikeastaan ovat eli itse etujen muotoutumisesta. Politiikka perinteisten aatteiden ja ismien toteuttamisena taas on »vaikeuksissa» yhteiskuntarakenteen nopean muuttumisen seurauksena. Traditionaalisten ismien ja niitä edustavien puolueiden yhteiskunnallinen perusta on murtumassa. Mikäli politiikkaa taas selitetään pelkästään yleisestä yhteiskunnallisesta muutoksesta käsin, politiikka tuomitaan tässä pelkästään passiivisen heijastajan rooliin. Missään tapauksessa politiikalla ei voi tässä olla kovinkaan suurta merkitystä ja vaikutusta. — Mikäli tä-

män suuntaiset muutokset ovat todellisia, niin ne ainakin auttavat ymmärtämään väitettä politiikan uudenaikaisesta ongelmallisuudesta.

Kun »perinteinen paradigma», joka on kytkeytynyt lähes yksinomaan valtiolliseen ja poliittisten puolueiden areenaan, on ollut kritiikin kohteena, niin samalla politiikka toimintana ja politiikan käsite ovat eräissä muissa merkitysyhteisissä kohoamassa uudelleen mielenkiinnon kohteeksi. Tässä mielessä näyttää siltä, että politiikan käsite, ehkäpä selvimmin poliittisuutena ja jopa politisoitumisena — viime mainitun 1970-luvulla saamista kielteisistä merkitysisällöistä huolimatta — on avartumassa.

Toivottavasti politiikan kentässä tapahtumassa oleva »liike» heijastuisi elävöittäväällä tavalla myös Poliitiikka-lehteen!

KYÖSTI PEKONEN

©KFS/Distr. BULLS